

Берегиня етнокультурної спадщини

Які ляльки полюбляє ваша донька чи внучка – Барбі, Монстер Хай, Лол, пупсів чи з інших колекцій? А якими гралися ви? Чи пам'ятаєте свою першу ляльку? Я пам'ятаю – вона була зроблена руками моєї мами. Напевно, тому й була така мила, і я їй досі можу пригадати її до найменших дрібничок. Заздрю астрономам – вони відкривають нові планети, нові зірки в небі. Але ж відкривати і запалювати нові зірки можна і на землі – вони тут, серед нас, треба тільки побачити їх і засвітити. Отоді, здавалося б непримітна людина, засяє яксравно зорею. Взяти хоча б Тетяну Гецько (Савочка) зі Степаня. Доля, знаючи скільки стрімких поворотів підготувало для дівчинки життя, почала гартувати її змалечку. Мама зосталася вдовою, коли її донечки були ще зовсім крихітні (Людочці було 8 місяців, Тетяні – трошки більше року). Довелося піднімати дітей самотужки. Скрутно було. Дівчатка зростали разом, гралися

було. Дівчатка зростали разом, гралися ляльками, які робила їм мама, одягалися в платячка, які теж шила мама, були нероздільні. Отож і в школу пішли разом. Ще й досі багато хто в селіші вважає їх близнючками.

У школі Тетянка дуже любила малювати, писати, вишивати, ліпити, захоплювалася літературою. Ніколи не доводилося бути в ляльковому театрі, а так хотілося... Коли навчалися в 3 класі, сестрички вирішили створити свій театр. Купили маленьку книжечку з казкою (дешевенькі тоді були – по 3 копійки), розподілили ролі, записали на клатках паперу слова, роздали акторам (респонденти-родичі і сусідські дітлахи), навіть квитки по 10 копійок продали сусідам, що полюбляли сходитися на вечорині до їхньої хати. Попили героїв казки, намалювали їй повітряну з паперу і картону потрібні

декорації, закріпили їх на столі, самі зализали під стіл, накривити капою, що сягала підлоги. Лялькова вистава почалася. Все йшло за планом, доки черга не дійшла до найменшого артиста, який ще й читати не вмів, тому всі інші намагалися йому підказати: «Сергіюку, тепер ти кажи глибоким голосом: я сірий вовк, а нікого не боюся». Хлопчик слухняно повторював слово в слово: «Сергіюку, тепер ти...». Артисти сміялися, сердилися, довго намагалися різними способами втовкмачити йому, що повторювати, а що ні, аж доки капа – імпрізована завіса – разом із декораціями зсунулася зі столу на підлогу, отоглившись увесь бекстейдж. Актори зашарілися від сорому, та раптом застигли від побаченого – глядачі, старенькі люди, вочевидь стомившись від паузи, що затягнулася, сумирно похрупували на дивані, закинувши голови. Прем'єра зазнала фіаско.

Дівчатка гарно вчилися, мріяли стати лікарями. Того хотіла й мама. Вступати поїхали у Петрозаводськ. Проте не судилося. Повернувшись додому і пішли працювати. Тетя – прибиральницею в побутокмбінаті. Якщо випадала нагода – цікавість кликала за швейну машинку, або ж в руках з'являлася голка, залішючи на тканині дивовижні квіти та узорі. Згодом взяла ученицю. Незабаром і сама стала швачкою. Далі – раніше заміжжю. На жаль, доля не зробила її щасливою в парі. Єдино втіхою для неї були діти – син Павлик та донька Катруся, яких і виховала сама, дала їй освіту. Ото вже мидували око степанів синачкові вшиті сорочечки та доньчині українські костюми, шпорує нові, приваблює її. Та й себе не забувала – на свята цвіла, як маівка, у власноруч пошитих і оздоблених, пригаманених лише Степаню, шатах.

Стали народну майстриню помічати. Перша персональна виставка відбулася з ініціативи тодішнього очільника відділу культури Сарненської держадміністрації Віктора Торчика в районному будинку культури. Мала великий успіх. У 2009 році запропонували працювати в Степанському БДМ, де Тетяна Павлівна почала навчати дітей бісерному рукоділлю, ручному ткацтву, занузуванню, вишиванню, гістопластичній, пошиттю м'якої іграшки (то були звіратя, ляльки-мотанки, ляльки текстильні інтер'єрні, ляльки-берегині, казкові персонажі), веда й інші гуртки творчого спрямування. Також змогла посправжньому зайнятися писанкарством, яке полюбляла і практикувала ще зі школи. Роботи мисткині та її учнів виставлялися на районних, обласних, всеукраїнських виставках, конкурсах і, звичайно, фестивалях мистецтва, захищаючи честь Степаня, Сарненщини й Рівненщини і завойовували нагороди. Про пані Тетяну писали в пресі, знімали відео «Азбука ремесел», без її участі не проходили музейні гостинні, акції «Мистецтво одного села», огляди-конкурси сільських, селищних культурно-дозвілєвих комплексів «Життєдайне джерело Полісся»,

«Троєцькі забави», Всеукраїнські мистецькі конкурси тощо. Майстриню неодноразово нагороджували за збереження та популяризацію етнокультурної спадщини Рівненського Полісся. Вона провела майстер-класи. А у 2010 році пані Тетяна отримала звання «Жінка року» у номінації «творчі професії».

Щорічний традиційний фестиваль шерцівок та колядок «Степанський Різдвяний зорепад» також не обходився без участі нашої лялькарки. Цього року фестиваль проводився онлайн, проте 33 колективи-учасники з різних куточків України отримали сувеніри – лялькотанки, з любов'ю виготовлені тендітними руками пані Тетяни. Це обереги, це пам'ять, це символ і дух древнього Степаня, переданий Тетяною Павлівною через використання автентичного Степанського костюму, кольорів, матеріалів і орнаментів. Минуло вже майже 2 місяці після фестивалю, але й досі пані Тетяна отримує щирі слова ввічливості у соцмережах за свої сувеніри. Вироби та оригінальні мислєві костюми, створені Тетяною Гецько, є, звичайно, й за межами неньки-України. Ось така вона – Степанська лялькарка – Тетяна Гецько.

Та все ж не обійдемося без ложки догтю в цій бочці меду. Зараз Тетяна стоїть на обліку в центрі зайнятості як безробітна. Бо через фінансову скруту адміністрації довелося звільнити 50 відсотків працівників БДМ. Під скорочення потрапила і 45-річна Тетяна. То ж чи буде тепер кому вшити степанських дівчаток беретів і розвивати автентичну народну спадщину, передавати їм любов і добро? Бо ж ляльки можуть робити лише добрі люди, адже лялька – це завжди радість і щастя.

P.S. Душевна шерцість, доброта і майстерність лялькарки залишаються потрібними. Днями її знову запропонували представляти свої вироби на виставі в Рівненській обласній науковій бібліотеці, ще й попросили провести майстер-клас із бісероплетіння.

• Тамара Станкова, член НСКУ

